

Västerbergslagens Ingeniörsklubb.

Några ord om verksamheten 1922—1942.

Av civilingenjör *Rolf Littke*.

Ehuru tanken att bilda en lokal ingenjörssammanslutning torde ha dryftats inom Ludvikabygden redan vid tiden för förra världskriget, tog förslaget form först i samband med de på försommaren 1922 av Ingenjörsvetenskapsakademien anordnade föreläsningarna i Ludvika. Medan dessa pågingo, utsändes nämligen ett upprop undertecknat av Alfred Bjarne, Karl-Erik Eriksson, Gerard De Geer, Nils Hedberg, Janne Kempe och Elis Mossberg med uppmaning till alla intresserade att den 8 juni infinna sig å Frimurarlokalen i Ludvika för att dryfta frågan om bildande av en teknisk förening. Vid detta konstituerande sammanträde, vartill ett 30-tal ingenjörer, företrädesvis elektrotekniker och bergsmän, infunnit sig, bildades Västerbergslagens Ingeniörsklubb, som till sin första ordförande valde disponenten Gerard De Geer, Nyhammar, med överingenjör Karl-Erik Eriksson, Asea, Ludvika, som vice ordförande, bergsingenjör Nils Brandberg, Blötberget, som skattmästare, civilingenjör Rolf Littke, Ludvika Bruk, som sekreterare samt, som understödjande styrelseledamöter, disponent Herman Sundholm, Blötberget, direktör Nils Hedberg, Grängesberg, disponent Janne Kempe, Ludvika och bergsingenjör Alfred Bjarne, Morgårdshammar. Vid detta sammanträde uppdrog överingenjör Eriksson några riktlinjer för föreningens verksamhet och satte främst på programmet "arbete" samt som ett motto "teknisk idealitet".

Den nybildade föreningens styrelse höll sitt första sammanträde den 5 juli och kallade föreningsmedlemmarna

till första allmänna sammanträdet, som hölls å frimurar-lokalen, då i Järnbolagets hus, den 2 september. Vid detta sammanträde, till vilket 65 medlemmar infunnit sig, antog klubben de alltjämt gällande stadgarna, skrivna av De Geer, bestämde medlemsavgiften till kronor 5: — per år samt noterade med tacksamhet, att ett antal industri-företag inom Västerbergslagen tillförsäkrat föreningen ekonomiskt stöd, tillsammans uppgående till c:a kronor 700: — per år.

Tack vare dessa understöd fick föreningen redan från början en ordnad ekonomi, och vid årssammanträdet i november kunde skattmästaren meddela, att behållningen till år 1923 beräknades uppgå till omkring kronor 800: —. Denna behållning har sedermera under årens lopp vuxit till något över kronor 10,000: —. Medlemsantalet ökade raskt och var vid årsskiftet 1922—1923 104 st. Ehuru ställningen sålunda var god, förvaltades klubben emellertid i sparsamhetens tecken, och föredragshållarna vid dessa sammanträden togos mestadels inom de egna leden. Eftersom de båda kategorierna elektriker och bergsmän hade mycket att lära varandra, voro sammanträdena i regel talrikt besökta, föredragen åhördes med stor uppmärksamhet, och diskussionerna voro vanligen livliga. Gamla klubbmedlemmar erinra sig alltjämt med välbehag sådana anföranden som Per Egon Gummesons "Schüttelrutschen", Gustaf Hjerténs "En turbinprovning på kemisk väg", Ivar Herlitz "Cos φ -frågan", Waldemar Fredenbergs "Skivbrytning inom Grängesbergs exportfält" m. fl. men även ämnen av mera allmän natur fingo goda förespråkare såsom Gerard De Geer, som talade om "Världskonjunkturen 1922", klubbens första föredrag, stadsingenjör Carl Sege "Om gamla vattenbyggnader vid Sala silververk", Lars Granfeldt om "Bankras och jordskred vid järnvägsbyggnader", samt från senare år, E. Rudberg "Om fysikens elementarpartiklar och atomkärnornas byggnad", det sistnämnda ett glänsande föredrag.

Under sin 20-åriga tillvaro har klubben också haft för-

månen att få höra ett antal utmärkta anföranden av inom skilda områden bemärkta personer. Bland mera uppmärksammade sådana kunna nämnas: civilingenjör Ivar Rennerfeldt "Elektrometallurgi", direktör Assar Gabrielsson "Volvobilen", d:r H. Norinder "Överspänningsvåggor i transformatorlindningar", d:r Ragnar Liljeblad "Relativitetsteorin", direktör G. Felger vid Skip Comp. Aktiengesellschaft, Essen, "Gefässförderung im mitteleuropäischen Erzbergbau" och byggmästare Olle Engkvist "Byggnadsfrågan".

Vid sidan av de ordinarie sammankomsterna har Ingeniörsklubben anordnat en del utflykter med besök i industriella anläggningar inom trakten samt med för dagen lämpliga föredrag och demonstrationer. Första sammankomsten av detta slag ägde rum i Grängesberg i juni 1925 då gruvorna och ångcentralen besöktes, och direktör Nils Hedberg höll ett intressant föredrag om Västerbergslagens historia. Dagen avslutades med färd till Grangärde och middag på Saxenborg. Bland inbjudna deltagare i denna utflykt märktes d:r Karl-Erik Forsslund, direktör Artur Lindén, häradshövding Carl Roth m. fl. Den 3 september 1927 hölls ett liknande möte i Ludvika med besök i Aseas verkstäder och med ett roligt föredrag av professor Arvid Lindström "Elektriska anläggningar i Bergslagen under elektroteknikens barndom". I mars 1928 företog klubben en utfärd till Morgårdshammar och i september samma år besågs Flatenbergs gamla hyttanläggning invid Smedjebacken samt därefter Smedjebackens Valsverk. D:r Karl-Erik Forsslund talade om hyttadriften i forna tider. År 1934 i maj anordnade Västerbergslagens Ingeniörsklubb tillsammans med Falu Ingeniörsklubb och Södra Dalarnas Tekniska förening ett stort möte med besök i Asea, där det nyuppförda högspänningslaboratoriet studerades. I detta sammanhang bör ej heller förglömmas det i september 1942 hållna trevliga mötet i Grängesberg.

Det lyckade resultatet av ovan relaterade utflykter och

möten födde redan tidigt tanken att också anordna klubb-
aftnar med damer. Ett första försök till sådan gjordes
i Ludvika i december 1926, då ingenjörerna Bjärne och
Hjertén kåserade om reseintryck från U. S. A., varefter
följde middag med dans på Stadshotellet. Anslutningen
blev mycket livlig, men Ludvikas lokalförhållanden visade
sig mindre tillfredsställande, varför Smedjebackens hotell
med dess vackra festvåning valdes till mötesplats för en
liknande tillställning följande år, även denna i december.
Härvid talade bergsingenjör Gummeson om "Salt Lake
City och Grand Canon". Året därpå skedde samlingen
i Grängesberg, och under de närmast följande åren höll
föreningen regelbundet varje år en dylik klubbafon, om-
växlande i Smedjebacken och Grängesberg samt undan-
tagsvis en gång å Turisthotellet i Grangärde och en gång
på Järnvägshotellet i Ludvika. Förtjänsten av att dessa
klubbafonar år efter år kunde upprepas, alltid med samma
friska humör och glada stämning, tillkommer i första
hand föreningens dåvarande energiske och initiativrike
klubbmästare, verkstadschefen K. H. Cederlund. Efter
hans avflyttning från orten upphörde småningom denna
form av samvaro, men ett försök att anknyta till de gamla
traditionerna gjordes med den lyckade aftonen i Gränges-
berg den 24 januari 1942, som man får hoppas inledningen
till en ny ära.

I det ovanstående har huvudsakligen berörts förening-
ens verksamhet inom den egna kretsen eller i samarbete
med andra tekniska föreningar. Västerbergslagens Inge-
niörsklubb har emellertid vid flera tillfällen tagit initiativ
till en mera allmän behandling av tekniska frågor och för
detta ändamål inbjudit intresserade personer eller allmän-
heten till föredrag, diskussioner och demonstrationer. Det
första uttrycket för denna sida av klubbens verksamhet
kom till synes år 1923, då en sammanfattning av den
diskussion, som efter inledningsföredrag av överingenjör
K. E. Eriksson hösten 1922 hölls på klubben, angående
den lägre tekniska undervisningens ordnande, översändes

till Kungl. Skolstyrelsen och gav anledning till ett intres-
sant och upplysande tackbrev från undervisningsrådet
Fredriksson. Följande år, i november, ordnade klubben
ett sammanträde, till vilket ingenjörer och företagsledare
inom Kopparbergs, Västmanlands och Örebro län inbjudits
för att behandla frågan om förmansutbildningen. Vid
detta tillfälle hölls ett orienterande föredrag av rektor
G. Ekelöf från Borlänge. Åren 1925 och 1926 ordnades
stora möten i vägfrågan. Vid dessa diskuterades dels "mo-
tortrafiken och våra landsvägar" med inledningsanförän-
den av stadsingenjör Sege och bilinspektören, ingenjör
Norlin, dels också "vinterväghållningens organisation"
med föredrag av major Ingemar Pettersson, kapten H. N.
Pallin och civilingenjör Folke L:son Grange. Det sist-
nämnda mötet hölls gemensamt med Svenska Vägför-
eningen och omfattade också demonstration av motorplo-
gar o. d. I december 1925 inbjöds allmänheten till ett
föredrag om "Elektriciteten i hushållet", hållet på Röda
Kvarn i Ludvika av civilingenjör Rolf Littke och seder-
mera upprepat inför Falu Ingeniörsklubb i Falun. År
1937 diskuterade representanter för Ludvika stadsfullmäk-
tige, Ludvika abetarkommun m. fl. rationaliseringsproble-
met efter inledningsanförande av överingenjör Karl-Erik
Eriksson, och i februari 1941 hade allt Ludvikas bygg-
nadsfolk tillfälle att genom klubbens förmedling höra
byggmästare Olle Engkvist tala om "Byggnadsfrågan just
nu".

Ingeniörsklubbens sammanträden hava som regel hållits
en gång i månaden under perioden februari—maj och sep-
tember—november, dessemellan ett eller annat extra sam-
manträde i någon aktuell fråga, samt vid lämpliga tillfäl-
len en utflykt eller en klubbafon med damer. Från hös-
ten 1941 infördes en ny form av sammanträden, i det att
då påbörjades en serie diskussionsaftnar avsedda huvud-
sakligen som en de yngre medlemmarnas tillfälle till trä-
ning i mötesteknik under mindre officiella former. Då
föreningen nu står på tröskeln till ett nytt lustrum är den

na ökade livaktighet ett gott tecken på fortsatt utveckling efter de linjer, som i begynnelsen uppdrogos av stiftarna, och som överingenjör Karl-Erik Eriksson gav uttryck för i sin programförklaring "arbete och teknisk idealitet".

Styrelsens redogörelse för verksamheten inom Klubben under arbetsåret 1942.

Allmänt: Klubbens verksamhet har huvudsakligast bestått i sammanträden med föredrag i tekniska ämnen och därpå följande samkväm. Som en nyhet för året har införts några mera informella "diskussionsaftnar" under enklare former än de ordinarie sammanträdena och utan något egentligt föredrag. I stället ha en eller flera personer hållit ett kort inledningsanförande, som helst på ett litet polemiskt sätt belyst det för diskussionen fastställda ämnet. Detta har valts betydligt allmännare än de vanliga föredragsämnena med tanke på att även ickefackmän lättare skola kunna yttra sig i den följande diskussionen. Förteckning över såväl föredrags- som diskussionsämnen följa här nedan.

I övrigt må antecknas att klubben under året beslutat att såsom korporativ medlem understödja Ludvikaortens Hemvärnsförening med ett årsbidrag av kr. 30:—. Vidare har styrelsen på grund av lokalproblemet ansett det lämpligt att förlägga det officiella firandet av klubbens 20-årsjubileum till ett av de första sammanträdena 1943 i Grängesberg.

Sammanträden hava under året hållits i regel 4:de onsdagen i månaden med undantag av sommarmånaderna och julmånaden. Sammanträdena under året ha varit:

Den 24/1 å Cassels i Grängesberg med ett mycket uppskattat föredrag av överingenjör Thure Öberg, Husqvarna, om "Klädförsörjningen förr och nu". Till sammanträdet voro medlemmar med damer inbjudna, och efter